

## Pólskt Blóð.

PÝZK-PÓLSK SAGA

Hvellur, bitur og órvæntingarfyllur hlátur gall við í herberginu. Xenia þrýsti hendinni að hjartanu og sneri svo hinni litlausa andliti sínu að baróninum.

"Nú er alt búið, frændi," sagði hún með undarlegum hljómi í röddinni. "Við skulum fara ofan og heilna erfherranum að Procna."

Köld og stolt sem endranær lagði hún hönd sína þungt á handlegg fjárhaldsmanns síns og gekk með honum út úr herberginu.

"Lifi hinn ungi herra! Húrra! Húrra!" sepi fólkíð niðri í hallargarðinum.

## V. KAPITULI

A forsældveginn dundi hófatak hinna ólmu hesta svo að sandur og mól ruku upp. Endalaus fagnaðarop, lúðrapytur og blaktandi fánar buðu erfherrann að Procna velkominn á landeign föður hans, en nú var þetta land sjálfs hans.

Xenia stóð grafkyr undir hinum hveldu stórdyrum og starði á hann. Var sem einhver skýla væri fyrir augum hennar; linir hennar voru sem tilfinningarlausir, og hugur hennar sem utan við sig. Þó hafði hún gengið fram í hallarportid til þess að bjóða bróður sinn velkominn.

Fjórir fjörugir svartir hestar voru fyrir hinum háa tvihjólada vagni Janek Dynars greifa, er hann stóltur og skínandi sem ungur sólarugð þeysti fram yfir hinn steinlagða hallargarð. Var hann klæddur í einkennsbúning riddara og á höfði hans glampaði hjálmurinn, en á honum var silfurörn með útbreiddum vængjum.

Hestarnir þrjónuðu upp og spyrtu á móti, er hann með karlmannlegu átaki stöðvaði þá frammi fyrir hallartröppunum. Dynar greifi flegði taumunum til þjónsins, er sat fyrir aftan hann, reis á fætur og hneigði sig heilsandi til allra hliða.

"Guð veri með ykkur, mínir dyggu Procna-búar!"

Og nú gall við endalaust fagnaðarop í hallargarðinum, svo að tók undir í hinum gömlu múrum. Sem töfraðir af hinni riddaralegu fegurð hins unga herra þeirra, réttu allir hendurnar á móti honum, og sendu sanna rigningu lafa og blóma á brjóst hans.

Nú kom hinn vagninn með lagamennina inn í garðinn.

Óbreytt, fól og grafkyr, stóð Xenia á hallartröppunum og var eitthvað ónáttúrulegt við svip hennar, er hún starði á Pólverjann. Hún hafði eigi búið við honum svo.

Augnatillit hans var líkast kaldri hendi, er legðist á hjarta hennar. Sí hún nú að hún hafði borið lægra hlut í leiknum. Hinn annarlegi, lélegi teinungur var nú samgróinn hinum ágæta stofni, er hafði fest svo djúpar rætur í hinni þýzka jarðvegi. Hið pólska blóð hafði breytt og ólgaði nú fyrir innan enn, er hin þrússneska örn sveif upp yfir sem einhver fyrirboði.

Enginn mundi nú hafa trúað því, að þessi sami maður eitt sinn hefði legið vafinn í ræfla á þröskulti Procna hallar, né að nokkur svirðing gæti hvílt á þessu drengilega andliti, með hinum hveldu augna-brúnum, né heldur að föðurkoss uppreistarmanns hefði nokkurntíma snortið enni þetta. Það er eigi nema Xenia greiffrú, er veit það og gleymir því eigi. Brjóst hennar ris og fellur, af þungum andardrætti. Má búast við því, að nokkur Dynar greifi, sem erfingi er að miljónum og kynst hefir heiminum, muni sjálfkrafa taka greifakórónuna af höfði sér. Nei, en hversu mikill kjarkmaður, sem hann kann að vera, og hvað sem fyrir honum kann að liggja, þá ber hann þó ætíð Akkilles-hælinn með sér.

Janek er ungur og hégómlegur. Hann er og veikur fyrir eins og margir þeir, er fjórtar gullniss hafa verið vafðir um, en eigi mun hann viljugur setja fót sinn á þyrninn, en hann má setja hann á svíra heiminn. Janek er líkur öðrum mönnum, þreklitill og huglaus og hræðist mjög almannaróminn. En hversu mikið sem hann les það, er kann hlífðarlaus að steypa honum úr tign hans, þá mun hann þó jafnan vera viðbúinn að gleyma og — þegja. Alt mun fara vel. Gauksunginn mun haga sér eftir því hreiðri, er hann er lagður í, og Xenia greiffrú verður að þrýsta hendinni að hinu stolta, særða hjarta sínu og þola þenna sniki. Hún mun þola hann, en aldrei mun hún sýna þessum Pólverja nokkurn vinskapi, og aldrei kannast við hann sem jafningja sinn.

Sparar klingja fyrir framan hana á steintröppunum og líkt og elding frá vængjum sjíttararnarinnar nær því blindar augu hennar. Nú verður hún að lita upp, ef hún á annað borð vill horfa í augu bróður síns. Það ber sjaldan við að þýzkir menn liti óvörðingraugum á hana og nú gerir hann það, Pólverjinn. Hú og reisuleg er hún sem hið unga furutré, er felur sig í hinni grænkleddu veifustöng.

Erfiherrann að Procna hneigir sig með mikilli viðhöfn fyrir systur sinni. Hin dökku augu hans lita kuldalega á "hina konunglegu álpt", er Gústina hafði svo sigrihrósandi hengt á hið hvíta perluband, erlur merkja tár. Xenia hneigði sitt litla höfuð, og með brosi á vörum ávarpar hún hann líkt og

hvern annan, er hún vill sýna alla vinsemd.

"Ég gleðst af að sjá þig aftur, Janek. Eg bið þig velkominn aftur til Procna."

Orðin hljómuðu, sem hefðu þau verið læst út-an bókar, en Xenia gerði sitt besta og rétti að honum hina litlu hendi sína.

"Gleðin er mín megin, Xenia," svaraði Janek og hneigir sig svo djúpt, að hann gleymir að snerta hina hvíta gimasteinum settu hendi og eigi er laust við að háðsbros leiki um varir hans. — Xenia sér hvernig varaskegg hans ýfist. Hún bitur á jaxl og snýr við til þess að heilna lagamönnum, en Janek breiðir út báða armana á móti baróninum og fæðmar hann að sér með sönnum fögnuði.

Baróninn hóstar eitthvað hálf-kynlega og stamrar fram: "Minn góði Janek, minn góði Janek," og klappar mjög innilega á herðar hans, en þó svo, að Xenia sér það eigi.

Hin unga greiffrú talar nokkrum lítillægum orðum til fylkisdómarans, sem til allrar hamingju er aðalborinn, en missir þó eigi af neinu því, er bróðir hennar mælir til þeirra, er viðstaddir voru. Hann talar furðu vel, en er þó of háreistur, og svo virðist sem hann geri heldur lítið úr sér, er hann býður þessum mönnum, sem þó eru svo langt fyrir neðan hann, að ganga inn í höllina.

Xeniu dættur nú í hug að fara eigi til miðdegis-borðhaldsins, en baróninn hvíslar að henni:

"Gerðu það eigi, það kynni að gefa tilefni til umtala."

Þó að nú greiffrúnni væri að visu jafn kært hvað alikar menn, sem þessir, segðu um hana, gekk hún þó nokkru síðar við hönd barónsins til borðsalsins og settist þar milli barónsins og yfirdómarans.

Það er henni gekk til, var að taka eftir Pólverjanum. Ef til vill kynni svipur hennar að kæla dálítið hið pólska blóð hans.

En hér brást henni. Janek sat þar fyrir miðju borði og lét heldur drembleiga í veizlu þessari, er gerð hafði verið til að bjóða hann velkominn. Hann leit ekki á hina fögru, stoltu konu, er önnur ungmenni staðarins höfðu beygt sig til jarðar fyrir. "En ef svo vildi til, að hann horfði á hana, þá var svipur hans líkur því, að slíkt væri daglegt brauð fyrir honum.

En þó var viðmót hans mjög glæðlegt og elskulegt. Samtal hans var fyndið, án þess nokkru sinni að verða að tónum orðaleik, og hversu glæsileg sem framkoma hans þótti, var hún þó náttúruleg, þó Xenia fyndist hún heldur fasmikil.

Með sjálfri sér hneykslast hún á því, hversu hann talar um hirðlífið, en viðræður hans virðast benda á, að hann sé þar nokkuð kunnugur og hafi séð talsvert af lífinu. Það kann að vera, að hann hafi rétt að mæla, er hann finnur að ýmsu, en eigi að síður er það óviðurkvæmlegt, að hann skuli hæðast að jafningjum sínum í návist þeirra manna, er lítt þekkja til.

Xenia bitur á varirnar, því nú þykist hún sjá hver hann er. Örnin sem hvílir á hjálmi hans er eigi annað en yfirskin, er sonur hins pólska uppreistarmanns nú ver sig með.

Hún forðast að tala beinlínis við hann. En at-hugasemdir hennar eru fremur meinlegar. En Janek talar jafn-frjálslega við hana sem til annara, og felst stundum á skoðanir hennar, en niðri þær hinsvegar hlífðarlaus.

Aldrei hafði nokkur maður verið jafn kærulaus gagnvart Xeniu eins og þessi Pólverji, en greiffrúin er veik fyrir sem allir menn. Janek hafði eigi stýgt hana með einu orði, en þó þótti henni sér frekar misboðið, en þá er keyrði féll þungt yfir hönd hennar úti í trjágarðinum.

Henni dattu ósjálfrátt í hug þessi orð föður hennar til Janeks: "Og ef svo skyldi fara, að hjarta þitt yrði snortið af innilegri og hlýlegri tilfinningum." Henni varð lítið til hans og lá við sjálfst að hún skelti upp yfir sig, er hún hugsaði um orð þessi. "En þó kreptust fingur hennar utan um filabeinsveifuna, er hún hélt á í hendi sér. Hvernig gæti þessi Pólverji dirft að lita til hennar. Hvað væri annað en að trampa undir fæti sér slíkar ofdirfskufullar "hlýjari tilfinningar".

En guði sé lof að hann er svo fjarri öllum því-líkum hugsunum. Hann skoðar hana sem holdlega systur sína og grunar eigi að Xenia greiffrú.

Glösum er hringt. Baron Drach býður erfherrann að Procna velkominn á herragarð sinn.

Janek ris á fætur og gengur umhverfis borðið og hneigir sig fyrir kvenfólkinu. Þá er eins og farj um hinn þurlega svip Xeniu, hún hringir að vísu glásinu við hann, en setur það á borðið, án þess að snerta það með vörum sínum.

Hann stendur um stund kyrr og biður. Hin dökku augu hans leifra með ógnandi aðvörum og hann lýtur niður að henni og hvíslar:

"Ætlaðu svoona hugunarlausast að særa mig frammi fyrir öllu þessu ókunnuga fólk!"

Hið gullrauða hár hennar titrar við gagnaugu hans og hún litur til hans með glottandi svip.

"Já, vissulega, ef þú vilt hafa það svo," svaraði hún, en til þess að stilla hið komandi óveður, hringir baróninn glasi sínu við Janek og slýfir sér að segja:

"Þú þekkir líklega, Janek, óbeit hennar á þessum síð; það er eigi vana að hringja glösum við hirðina." Janek ypti að eins oxlum og svaraði viðstöðulaust:

"Við hirðina er margt látið ógert, bezt frændi, en margt aftur gert, er betur slept væri, eingöngu til þess að geta dansað eftir höfði þeirra, er fyrir hafa

að segja, en sem betur fer eru þeir og til, er þora að ganga inn meðal þessara leikara og sýna staðfestu gegn skripalátum þeirra."

Hinn ungi herra gekk aftur til sætis síns og gaf litinn gaum að óvildar svip Xeniu.

"Má vera að þú sért einn þessara einörðu manna, sem þora að vaða svona uppi?" spurði hún, og þrýsti um leið vasaklút sínum að hinum háðalega brosandi vörum.

Erfiherrann að Procna lét eigi orð þessi á sig fá, en lagði með mestu stillingu kjótaneid á diskinn sinn. Það virtist jafnvel sem honum þætti hálf-gam-an að heift hennar.

"Það er einmitt svo," sagði hann mjög rólega. "Ég hef áætlað mér mikið og vona að mér takist það. Þú getur ekki gert þér hugmynd um, hve nauðsynlegt er að sópa burtu rykinu, sem blindar augu sumra manna og bannar þeim að sjá skýrlega."

Janek laut hinu fagra höfði sínu aftur á bak og leit á Xeniu með hálf-eggjandi svip.

"Það þarf annars talsvert hugrekki og sjálf-safneitun til þess að geta gert þetta," var svar hans, "en eg vona að eg hafi all-mikið af hvorutveggja og veit þegar af reynslu, hver sárinði þeir verða að þola, er taka verulegan þátt í þessum sorgarleik. Það er ekki gegn konungum og keisurum að eg ætla í hernað, heldur móti illgresi því, er sprettur umhverfis þá og liggur við að vaxa yfir höfuð þeim."

Enn eitt sinn heyrðist hinn háðalegi hlátur greif-frúarinnar yfir borðið.

"Þú talar að eins um sjálfan þig og hinar stórkostlegu fyrirætlanir þínar, en hefir þér aldrei dottið í hug, að lítið tillit kynni að verða tekið til afskifta þinna." Dynar greifi og Xenia hlóu ná bæði datt að þessum orðum hennar.

"Það er eingöngu undir því komið hvernig að er farið. En ef eg ræðst harðhentur á fjöllin, svo að þau hrynjalt í einu yfir fólk, þá hefi eg sannarlega unnið til þess, að menn blísti að mér, en taki eg aftur homopatisku aðferðina og græði ilt með illu, líkt með líku, þá slæg eg þegar frá upphafi vopnin úr höndum mótsöðumanna minna og á því hægra með að taka fram í gangi tekins. Fólkíð getur ekki þaggað niður í mér, nema það hafi eitthvað í höndunum. Fram með heilum hug; ástin er minn gunnfáni."

Janek tók hið freyðandi glas sitt og tæmði það í einum teyg. Yfir svip hans hvíldi einhver kátúnga eða öllu heldur oftraust og hið hvíta enni hans var mjög hjáleitt hinu sölbrenda andliti.

Xenia vissi að hann þótti alment vera viðkunn-anlegt og gáfað ungmenni, og alkunnugt var að hinn léttdugi æringi var uppháld allra kvenna í höfuðstaðnum. Með miklum þóttasvipp beit hún á varirnar og starði enn fastlegar á hann.

"Framtíðardraumar þínir eru svo djarflegir og háfleygir að læknar mundu hafa meira gaman af þeim en almennir hversdagsmenn, er eigi bera skyn á slíkar ófgar. Eg vona að þú sért á þeim vegi, þar sem eigi er nema eitt stig eftir östingi frá hinu hálæta til hins hlægilega — og að þú munir bráðlega hnjóta um sjálfs þíns sverð, er svo vel skýrir hugsunarhátt félaga þinna í herliðinu."

Janek leit upp og yfir hlátri hans var eitthvað skritinn blær.

"Þú heldur þá að eg muni ætla mér að vera for-ingi framvegis?"

Xenia færði sig nær honum.

"Það mun standa á sama hvort það er foringi eða stjórnmálamaður, því á einþykni þína mun hvort sem er verða lagt hæfilegt haft."

"En ef mér tækist að ganga götu mína án nokk-urra opinberra fjöttra, og hvorki hugsaði mér að fara í hermannaþjónn né heldur til útendra hirða."

Herra Drach leit felmtsfullur upp frá hinum pent-aða disk sínum, er hann nú um stu ndhafði einblint á, og all-flestir þeirra er víð vora létu hnífa sína og gafa hvíla um stund, til þess að virða fyrir sér hið föla andlit greiffrúarinnar.

Stolt og tignarlegt hvíldi hið gullkakaða höfuð Xeniu á herðum hennar.

"Af sýnishorni því, er þú hefir gefið oss af smekk þínum, viljum vér leyfa oss að biðja þig að fresta um stund öllum frekari skýringum um framtíðarfyrir-ætlanir þínar." Og úr augum hennar leiftraði háðs-legt bros. Oftefla hefir eitt einasta augnabragð breytt miklum framtíðaráformum og felt til jarðar hina fríðu byggingu ímyndunarafallsins. "Skýr oss á morgun nánar frá fyrirætlunum þínum. Má vera að ein nótt verði nægileg til þess að koma þér á að-rar betri skoðanir."

Greiffrúin tók eigi aukamatinn, er einn af þjó-nunum réttu henni á silfurfat, en sneri sér brosandi að fylkisdómaranum og sagði með hálfþvinguðum blíð-leik:

"Ég ætla að herrarnir muni heldur kjósa að krydda kaffið með vindli á herbergi greifans" — hún forðaðist að kalla hann bróður síns — "og mun eg þá síðar hitta þá uppi í salnum."

Svipur Janeks fylgdi henni. Hvitur og gljáandi líkt og hafslöðrið á Aphrodite, er hún stígur upp úr öldunum, dregst hinn langi slóði eftir gölfinu, en skín kvöldsolarnar lýsti hið gullna hár, alveg eins og þegar hinum hlustandi pilti úti á heiðinni fanst hjart-að nær því stöðvaði í brjósti sér.

Erfiherrann að Procna flegði höfðinu aftur á bak með hálf-háðslegum hrygðarsvip.

"Lifi ókonnir tímar, herrar mínir!" hrópaði hann og tók um leið glasið sitt. "Hver einn hefir sína

stefnu fyrir augum, en hvort hann kemur henni fram — já, því má hamingjan ráða."

Kristallastaupunum var hringt saman. Eins og aldan, sem fellur um kletta Rínarfljótsins, rann froða kampavinsins yfir hinar hvítu hendur erfherrans að Procna.

Ljósín blöktu á hinum háu armstjökum á borðinu, mitt í hinum stóra sal, þar sem dómendurnir sátu og ætluðu nú að kunnega testamenti. Gustafs Adolfs ríkisgreifa.

Hinn ungi greifi studdist alvarlegur og þegjandi við stól, og starði á hina björtu mynd ættarfrúarinnar, er hékk þar í hinni dimmu umgerð. Hver einn mundi hafa haldið að hin pentada Xenia greiffrú með hinu gullna hári og hinum þrályndu dráttum um munninn, væri mynd systur hans, er sat sokkin í djúpar hugsanir á sofa, grafkyr með hendurnar af innri tilfinningu, er hún leit upp og með öndina í crusslagðar í kjöltusinni. Hinar finu varir titruðu hálsinum leit á hönd málafærslumanssins, er hann rétti greifanum innsiglað bréf.

"Það er ósk yðar framlíðna föður, Dynar greifa, að þér takið við og lesið bréf þetta, áður en testa-mentið er opnað."

Það lá við að hjarta Xeniu stöðvaðist. Ljós-birtan féll í augu hennar og glampaði þar eitthvað líkt marglitum ormi, er hvasandi reisir höfuð sitt. Hún stóð ósjálfrátt á fætur; studdi sig við stólbakið og gætti að, hver áhrif þetta bréf hefði, hvort eigi mundi það lita kinnar þessa Heliosar, er hann félli frá hinum svimandi hæðum.

Nú hvein stormurinn um hina gömlu krónu hins Dynarska stofns og þeytti hinni gróðursettu kvísl aftur til jarðar, þar sem hún átti heima. Var eigi sem titringur færi um grundvöll Procna; var eigi sem skjálfti og hristingur undir fótunum, eins og ef elding hefði slegið niður til þess að slíta sundur hið farna og nýja skjaldarmerki.

Erfiherrann á Procna studdist við borðið og færði bréfið nær ljósinu. Djúpar og sorglegar til-finningar sýndu sig á svip Janeks, er hann alt í einu bar umslagið að vörum sér og kysti það auðmjúk-lega. Þá rétti hann sig upp og horfði um stund á Xeniu eins og hann ætlaði sér að lita niður í djúp sálar hennar. Opnaði hann svo bréfið og gekk nær ljósinu.

Andlit hans var rólegt og alvarlegt meðan hann var að lesa bréfið. En alt í einu fór það að titra í höndum hans, og eins og snortinn af slagi, laut hann niður höfði sínu og starði fullur skelfingar á línurnar.

Hann strauk þá höndunum um enni sér, líkt og í draumi.

"Fáðu honum ..... það getur eigi verið .....

Eg sonur ..... /E, guð minn!..... Eg? Eg?"

Hægt og sundurlaust komu orð þessi frá vörum hans, er hann aftur og aftur las bréfið, án þess að svo virtist, sem hann fyllilega skildi innihald þess.

Djúpur andardráttur lýfti brjósti hans; það var sem hann yrði hálfu stærri og stóltur og sigrihrósandi flegði hann höfðinu aftur á bak. Leit hann nú fastlega og með leiftrandi augum á Xeniu greiffrú. Svo virtist sem hann ætlaði að opna varirnar, til að flegja smánarorðum í andlit hinar göfgu konu. Varir hans titruðu og hver dráttur í andliti hans lýsti hinni ofsalegu baráttu, er þar var. En á næsta augnabliki var sem hægur andvari kældi hið sjóð-andi pólska blóð. Höndin, er hélt á bréfinu, leið hægt niður og háðslegur kuldahlátur lék á vörum hans og fór sem tveigjað sverð um hjarta Xeniu.

"Mér ber að skýra þeim, sem hér eru staðdir, frá efni þessa bréfs, er eg nú hefi lesið," sagði Janek, og settist rólegur niður, eins og ekkert sérlegt hefði skeð, og vafði bréfinu saman milli fingranna. "Mér til mikillar furðu verð eg þess vissari af bréfinu, að eg er eigi sonur Dynar greifa, en ein eins föstursonur hans, og hefir hann af óviðjafnanlegri gæzku sinni gert mig að réttum erfingja sínum. Að öðru leyti snertir efni bréfsins eingöngu sjálfan mig, og er eigi ætlað fyrir annara augu. Þykir mér því leitt, herrar mínir, að eg eigi get skýrt yður nánar frá efni þess. Eg bið yður nú að opna testamentið."

Flesta rak í roga-stanz og stórðu á hinn unga mann sem eitthvert undur. Þeim þótti honum liggja bréf þetta, er svo gersamlega breytti stöðu hans og nafni, í fremur léttu rúmi, og furðuðu sig, er þeir sáu hann stinga því í brjóstvasa sinn sem öðrum kvittuðum reikningi.

Var nú testamentið opnað og lesið. Xenia hafði þegjandi sezt í stól sinn og þerraði nú við hinum ilmandi vasaklút sínum hina köldu svitadropa, er brutust út á enni hennar við þessa síðustu athöfn og engum mundi hafa komið til hugar, hversu mik-inn harm þetta föla andlit duld.

Það var nú búið; nú vissi Pólverjinn hver staða hans var í hinu gamla húsi; nú mátti hann sjá hversu mikið var djúp það, er greindi hann frá Xeniu greiffrú.

(Meira).